

Risker inom Hallands län

Länsstyrelsen i Hallands län

Beredskapsenheten

Meddelande 2019:9

ISSN 1101-1084

ISRN: LSTY-N-M--2019/09—SE

Illustrationer: Stefan Gustafsson, Utblick Media

Att förbereda sig för det oväntade

Sverige är ett modernt och säkert land, men också sårbart. En kris kan göra att samhället inte fungerar som vi är vana vid. Vi kan aldrig veta helt säkert hur och när en kris uppstår och vilka konsekvenser den kan få. Däremot går det att förbereda sig och det är vad krisberedskap handlar om. Kommuner, myndigheter och andra aktörer i samhället ska vara förberedda för att kunna klara oväntade, större händelser. Det gäller även dig som privatperson.

Vid en samhällsstörning kommer hjälpen att först gå till dem som bäst behöver den, till exempel äldre, barn och sjuka. Du måste vara beredd på att kunna klara dig själv upp till en vecka vid en allvarlig kris. Förbered dig för det oväntade och se till att du har tillgång till mat, vatten, värme och information.

I den här broschyren kan du läsa:

- om vad som kännetecknar en samhällsstörning
- vad du kan göra vid en samhällsstörning
- vilka hot och risker som förekommer i länet
- hur det svenska krisberedskapssystemet fungerar
- samverkan vid stora olyckor och kriser i Hallands län
- viktiga kanaler för information under en samhällsstörning
- en checklista för hemberedskap

Vad är en samhällsstörning?

När någonting händer som drabbar många människor och stora delar av samhället kallas det vanligen för en samhällsstörning. En samhällsstörning kan till exempel vara en skogsbrand, översvämning eller ett större elavbrott.

Före krisen

1. Hemberedskap

Packa en krislåda med förnödenheter så att du har mat, vatten, värme och möjlighet att ta del av samhällsinformation.

2. Kunskap om risker

Ta reda på vilka speciella risker och hot som finns i ditt närområde för att packa krislådan på bästa sätt.

3. Trygghetspunkter

Ta reda på om/var din kommun öppnar trygghetspunkter vid en samhällsstörning.

Under krisen

1. Håll dig informerad

Ta del av information om krisläget via nyhetssändningar och myndigheters webbplatser. Var noga med att kolla källorna till informationen.

2. Följ anvisningar

Det är viktigt att du följer de instruktioner som ges av ansvarig myndighet, till exempel vid evakuering av utsatta områden.

3 Samarbeta

Det är viktigt att hjälpa varandra! Människor i din närhet som inte kan ta hand om sig själva kan komma att behöva din hjälp.

Hot och risker i Halland

I Hallands län finns det sex kommuner: Halmstad, Kungsbacka, Falkenberg, Varberg, Laholm och Hylte. Halland är idag Sveriges befolkningsmässigt sjunde största län med runt 325 000 invånare. På sommaren får vi många turister på besök och det gör att folkmängden ökar mycket under dessa månader.

De största riskerna och hoten som vi har i Hallands län är:

- Naturolyckor
- Sjukdomar
- Avbrott eller störning i tekniska system
- Olyckor med utsläpp
- Sociala risker

Naturolyckor

Risker som har koppling till natur och väder kallas för naturolyckor. Hallands geografiska läge gör att länet varje år påverkas av kraftiga väderstörningar som stormar, åskväder och snöoväder. Det finns dessutom flera områden längs med vattendrag, sjöar och kusten som ofta drabbas av översvämningar. Om ett dammbrott inträffar i ett reglerat vattendrag finns det även risk för översvämning i andra områden där det bor många människor.

Nuförtiden har vi värmeböljor nästan varje år. Dessa långa perioder med ihållande värme har drabbat länet ett flertal gånger de senaste 50 åren. I värmens spår följer ofta skogsbränder.

Det är svårt att veta hur många och hur stora naturolyckor Halland kommer drabbas av i framtiden. Klimatförändringarna är en viktig men osäker faktor. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, SMHI, gör analyser för att försöka ta reda på hur klimatförändringarna på lång sikt kan påverka klimatet i Sverige.

Enligt analyserna har Halland om hundra år:

- en ökad medeltemperatur på cirka två grader
- en ökad årsnederbörd med cirka tio procent
- ökad extrem nederbörd
- en stigning på en meter i havsnivån.

Konsekvenserna av detta är bland annat längre värmeböljor, ökade flöden i länets vattendrag samt ökad risk för ras, skred och erosion.

Sjukdomar

Sjukdomar kan orsaka stora konsekvenser i samhället. Många sjukdomar är smittsamma och kan därmed påverka en stor del av befolkningen. Sjukdomar kan spridas genom luft, vatten, föda, djur eller foder. Risken för smittspridning ökar vid utlandsvistelse och naturkatastrofer.

Om det rör sig om ett nytt smittoämne, eller avsiktlig spridning av smitta, kan konsekvenserna bli väldigt stora. På lång sikt kan även klimat-

förändringarna bidra till att sjukdomar sprider sig till nya områden. Idag reser vi mycket mer än förr och handeln är global. Detta innebär att en pandemi, sjukdomsspridning, kan spridas snabbare än tidigare. Resistens mot antibiotika är en annan risk. Både bakterier och virus kan bli resistenta mot antibiotika eller bromsmediciner. Ju mer antibiotika vi använder, desto större är risken för resistenta bakterier. Därför är det viktigt att antibiotika bara används när det verkligen behövs och på rätt sätt. Antibiotikaresistens är ett växande problem även om läget i Sverige är ganska positivt jämfört med omvärlden.

I Hallands län har flera fall av epizotier och zoonoser förekommit de senaste åren. En epizootisk sjukdom är en allvarlig smittsam djursjukdom som kan utgöra ett hot mot människors eller djurs hälsa. Exempel på epizootisk sjukdomar är mul- och klövsjuka, mjältbrand, svinpest, blåtunga, rabies och newcastlesjuka. Zoonos är när en sjukdom sprids mellan djur och människa, till exempel salmonella. Spridningen kan ske genom bland annat närkontakt med djur eller av livsmedel.

Avbrott eller störning i tekniska system

Samhället idag är starkt beroende av teknik. Fungerar inte de tekniska systemen har vi till exempel ingen el, rent dricksvatten eller fungerande avlopp. En del av dessa system är dessutom beroende av varandra, slutar ett system fungera finns det en risk att andra system också påverkas. Ett exempel är tillgången till friskt vatten. Utan el och andra tekniska system fungerar inte vattenförsörjningen.

I stort sett hela Halland oavsett verksamhet är beroende av att elen fungerar. Ett elavbrott påverkar flera andra samhällsviktiga verksamheter bland annat inom värme- och vattenförsörjningen, IT/telekommunikation, betalningssystem samt vård och omsorg. De flesta elavbrott i Halland pågår i max två timmar och orsakas av händelser som beror på vädret. I Halland har vi också varit med om händelser som inneburit längre elavbrott, främst från stormarna Gudrun och Per.

Olyckor med utsläpp

Varje dag transporteras farligt gods genom Halland på vägar, järnvägar och vatten. Det går även en stor naturgasledning genom länet. Olyckor med farligt gods kan leda till utsläpp av ämnen som kemikalier och olja. Utsläpp som kan innebära mycket allvarliga konsekvenser för omgivningen.

Varje år passerar tusentals fartygstransporter Hallandskusten. Om en olycka inträffar på havet och det blir ett utsläpp av farliga ämnen kommer Hallands kust och stränder att påverkas negativt. Även Ringhals

kärnkraftverk skulle kunna påverkas negativt av ett utsläpp då verkets kylvatten tas från havet.

Ringhals kärnkraftverk ligger centralt i länet. En olycka på anläggningen skulle kunna medföra stora konsekvenser för såväl människor, djur som natur. Länsstyrelsen är dock förberedda och har en organiserad beredskap om en kärnteknisk olycka skulle inträffa. Detta gäller även om en kärnkraftsolycka skulle inträffa utomlands och ett utsläpp av radioaktiva ämnen skulle drabba vårt län.

Sociala risker

Sociala risker beskrivs som risker för oönskade händelser till följd av beteenden eller tillstånd med ursprung i sociala förhållanden. Händelser som kan komma att påverka eller störa det som är skyddsvärt i samhället.

Tilliten är en av de viktigaste faktorerna för att minska de sociala riskerna. Har man tillit till samhället och ett förtroende för det kan man också ha förhoppningar. Människors tillit och framtidstro påverkas av olika livsvillkor i samhället, som till exempel boendemiljö, uppväxtförhållanden, levnadsvanor och sysselsättning. Goda livsvillkor minskar risken för social oro. Exempel på sociala risker kan vara:

- Återkommande skjutningar, skottlossningar, vilket kan leda till minskad tilltro till rättsväsendet och känsla av minskad trygghet.
- Systemhotande brottslighet, exempelvis hot om våld, utpressning, korruption och övergrepp i rättssak, kan påverka besluts- och rättsprocesser samt minska förtroendet för rättsväsendet.
- Återkommande skadegörelse vilket orsakar kostnader och minskar förtroendet för rättsväsendet.
- Sexualbrott påverkar tryggheten hos fler än bara offret.
- Sexualbrott på nätet mot unga kan exempelvis leda till rykten och konflikter på internet.
- Hatbrott, exempelvis angrepp på människors hudfärg, religion och liknande som är en kränkning mot mänskliga rättigheter.
- Psykisk ohälsa bland unga finns i olika variationer och påverkar tillit samt skapar ekonomiska problem för både individ och samhälle.
- Brister i den enskildes förmåga till krisberedskap kan skapa utsatthet vid samhällsstörningar som i sin tur påverkar tilltro till samhället negativt.
- Bostadsbrist försämrar människors rörlighet och ökar segregation.

Händelser utanför Hallands län

Även händelser som sker utanför Hallands gränser kan påverka invånare inom länet. Hallänningar kan befinna sig i områden som drabbas av katastrofer eller krig och då behöva hjälp. Även händelser utanför Sverige kan drabba oss på hemmaplan, till exempel vulkanutbrottet på Island 2010 som ledde till inställda flyg i flera länder i Europa.

Hot mot Sveriges säkerhet och självständighet

Även om Sverige är tryggare än många andra länder, finns det hot mot vår säkerhet och självständighet. Den säkerhetspolitiska situationen i Europa och i vårt närområde har försämrats och det innebär förändrade krav på den svenska försvarsförmågan. Den svenska försvarsförmågan ska också betraktas som en del i en gemenskap för stabilitet och säkerhet i norra Europa.

Med anledning av de förändringar vi ser i omvärlden anser regeringen att planering för totalförsvaret bör tas upp igen. Totalförsvaret är all verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Totalförsvaret består av militärt försvar och civilt försvar. Planeringen är ett första steg i återupptagandet av det civila försvaret. Civilt försvar handlar om hela

samhällets motståndskraft vid krigsfara och krig. Det militära försvaret består av Försvarsmakten inklusive Hemvärnet samt ett antal andra myndigheter som har till huvuduppgift att stödja det militära försvaret.

Vi måste kunna stå emot olika slags angrepp mot vårt land. Redan i dag sker attacker mot viktiga IT-system och försök att påverka oss med falsk information. Vi kan också påverkas av konflikter i närområdet.

Hallands krisberedskap

Alla kommuner och de myndigheter som arbetar med krisberedskap har kommit överens om hur de ska arbeta tillsammans före, under och efter en samhällsstörning. Det innebär att alla arbetar mot samma mål och

kan samarbeta när det krävs gemensamma åtgärder. Målet är att kommunerna och myndigheterna ska vara väl förberedda för att kunna klara oväntade, större händelser i Halland på bästa sätt. För att förbereda sig inför en samhällsstörning övar kommunerna och myndigheterna tillsammans. De har även regelbundna möten och utbildningar.

Samarbete behövs i en samhällsstörning

Under en större samhällsstörning när det krävs samarbete mellan flera kommuner och myndigheter kallar Länsstyrelsen till ett möte. På mötet görs en bedömning av läget, detta kallas för samverkansmöte. På mötet görs en analys av vilka behov som finns i samhället. Man kommer också överens om vad som behöver göras, enskilt eller tillsammans, och vad som är viktigast att prioritera.

Efter en samhällsstörning går Länsstyrelsen, tillsammans med kommuner och andra myndigheter, igenom vad som gick bra och vad som behöver göras för att vara bättre förberedd vid nästa händelse.

Viktiga kanaler för information under en samhällsstörning

- Gå in på din kommuns webbplats. Det är ofta kommunens viktigaste kanal för att sprida information vid en samhällsstörning.
- På lansstyrelsen.se kommer också information att spridas vid en samhällsstörning.
- Sveriges Radio P4 – lyssna på radion för att få viktig information vid allvarliga olyckor och kriser. Sveriges Radio har ett särskilt ansvar att rapportera och förmedla information till allmänheten vid en samhällsstörning.
- Viktigt meddelande till allmänheten, VMA, är ett varningssystem som används vid allvarliga olyckor och kriser. VMA sänds alltid i radio och TV. Det kan skickas ut som sms till mobiler i det drabbade området och befinner man sig i en stad i länet så hörs tutan ”Hesa Fredrik”.
- Krisinformation.se – förmedlar information från myndigheter och andra ansvariga organisationer till allmänheten före, under och efter en samhällsstörning.
- SMHI.se – väderleksrapporter, vädervarningar, information om höga flöden, brandrisk med mera.
- 1177.se – På 1177 Vårdguidens webbplats finns information och tjänster för din hälsa och vård.
- DinSakerhet.se – information om hur du kan förebygga olyckor i hem- och fritidsmiljö. Här finns även tips om krisberedskap, det vill säga, hur du ska kunna klara dig utan viktiga samhällsfunktioner som exempelvis vatten, värme, el och transporter under en tid.

Är du redo?

Gör testet och se om du har vad du
behöver för att packa krislådan!

☐ Tändstickor & ljus

☐ Mat som klarar
rumstemperatur

☐ Ficklampa med
batterier

☐ Batteridrivna radio

☐ Dunk med vatten

☐ Värmekälla som
inte drivs av el

☐ Spritkök

☐ Eventuella
mediciner

☐ Hygienartiklar

☐ Sovsäck, filter
& varma kläder

☐ Kontanter

☐ Telefonlista

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

Länsstyrelsen i Hallands län
Slottsgatan 2 • 301 86 Halmstad
Telefon: 010-224 30 00
halland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/halland